

הווי חזקה – חזקת תורה ומצוותיה ומתוך שמחה וטוב לבב תמיד כל הימים⁵⁶.
 "אם יתעכב חס-ושלום משיח בימים הבאים, ימשיכו בעריכת 'סיומים' גם בימים שלאחרי-זה, עד חמישה-עשר באב, ועד בכלל. ולקשר ה'סיום' (ב'משפט' – הלכה) גם עם נתינה לצדקה. ובמקום המתאים – לקשר את ה'סיום' – "יומא טבא לרבנן" – גם עם סעודה והתוועדות.
 "ויש לפרסם זאת בכל מקום האפשרי, הן במקומות שכבר קיימו זאת בימים שלפני-כן – שימשיכו בזה, ובתוספת חיות וחיווק, ועל-אחת-כמה-וכמה במקומות שאליהם הפירסום לא הגיע – שיגיעו לשם ויפעלו לעשיית 'סיומים' גם שם, ולהוסיף ב'משפט' וב'צדקה' בכלל"⁵⁷.

58) 'התוועדות' תשמ"ח ח"ד עמ' 123, 121.
 59) משיחת ש"פ ואתחנן תשמ"א, בלתי מוגה, שיחות-קודש תשמ"א ח"ד עמ' 408-409.

94) 'התוועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 733.
 56) ממכתב (כללי-פרטי) מוצאי ת"ב ה'תשד"מ.
 57) ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 733.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תעא

ערב שבת-קודש
פרשת דברים
 ג' במנחם-אב ה'תשס"ג

יוצא-לאור על-ידי
 מכון ליובאוויטש שעל-יד
 צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית
 דייטש
 הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
 וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ה בחמוז ה'תשס"ג - ג' במנחם-אב ה'תשס"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	ג' במנחם-אב	הלי גזילה ואבידה. פרק יג-טו.	הלי נחלות. פרק ז.	מ"ע קצד.
ש"ק	ד' במנחם-אב	פרק טז-יח.	פרק ח.	מל"ת רסט. מ"ע רד.
א'	ה' במנחם-אב	הלי חובל ומוזיק.. בפרקים אלו.	פרק ט.	מ"ע רלו.
ב'	ו' במנחם-אב	פרק יד-ו.	פרק י.	מ"ע רלו.
ג'	ז' במנחם-אב	פרק ז-ח. הלי רוצח ושמירת נפש.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יא.	מ"ע רלו. מל"ת רפט. רצו*.
ד'	ח' במנחם-אב**	פרק ב-ד.	פתח פ"ק וגו'. ספר שופטים והוא ספר ארבעה עשר.. הלי סנהדרין.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רכה. מל"ת רצה***. רצב.
ה'	ט' במנחם-אב****	פרק ה-ז.	פרק ב.	מ"ע רמו. מל"ת רצג. רצו. מ"ע קפב.
ו'	י' במנחם-אב	פרק ח-י.	פרק ג.	מ"ע קפא. מל"ת שט. רחצ. מ"ע קפד.

* בהוצאת העליר וקפאח: מצוה רצה. ** השיעור של ערב תשעה באב - ללמוד קודם חצות היום.
*** בהוצאת העליר וקפאח: מצוה רצו. **** השיעור של תשעה באב - ללמוד במוצאי היום.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', ג' במנחם-אב	3:33	4:34	4:59	6:01	9:19	12:47	1:21	7:37.9	8:05
ש"ק, ד' במנחם-אב	3:34	4:35	5:00	6:01	9:20	12:47	1:21	7:37.2	8:05
א', ה' במנחם-אב	3:36	4:36	5:01	6:02	9:20	12:47	1:21	7:36.3	8:04
ב', ו' במנחם-אב	3:37	4:37	5:02	6:02	9:20	12:47	1:21	7:35.5	8:03
ג', ז' במנחם-אב	3:38	4:38	5:03	6:03	9:20	12:47	1:21	7:34.6	8:02
ד', ח' במנחם-אב	3:39	4:39	5:03	6:04	9:21	12:46	1:20	7:33.8	8:01
ה', ט' במנחם-אב	3:41	4:40	5:04	6:04	9:21	12:46	1:20	7:32.9	8:00
ו', י' במנחם-אב	3:42	4:40	5:05	6:05	9:21	12:46	1:20	7:32.0	7:59

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ
זברים	7:01	8:15	7:16	8:18	7:09	8:19	7:17	8:16
ואתחנן	6:55	8:09	7:10	8:11	7:02	8:12	7:11	8:10

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מור"ל: מכון ליובאוויטש שיע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

לוח השבוע

אתה בכל יום. ונוטלים תחילה ידיהם עד הפרק). קדיש תתקבל. עלינו. קדיש יתום.
לאחר מנחה⁴³, (קודם השקיעה⁴⁴) מניחים תפילין דרבנותם⁴⁵ ואומרים קריאת-שמע, קדש, והיה כי יביאך, ושש זכירות⁴⁶.
סיום הצום באזור המרכז בשעה 8:00 בערב.

יום שישי

י' במנחם-אב

"כמדומה, שכליל מוצאי תשעה באב נוטלין את הידיים ג' פעמים לסירוגין כמו נטילת ידיים שחרית, אבל בלא ברכה⁴⁷. הנטילה - לפני קידוש לבנה⁴⁸. וכן נועלים הנעליים ורוחצים הפנים תחילה⁴⁹.

בלילה אין אוכלים בשר ואין שותים יין⁵⁰.

מכיוון שעשירי באב הוא ערב-שבת, במקום הצורך יש להתיר להסתפר ולכבס וללבוש בגדים מכובסים מיד בלילה⁵¹, ומעלות השחר מותר כל זה ברווח לכבוד שבת⁵². כמו-כן מותר לטעום בשר בכישול לכבוד שבת גם קודם חצות⁵³.

אתה בכל יום. ונוטלים תחילה ידיהם עד הפרק). קדיש יתום. עלינו. קדיש יתום.
לאחר מנחה⁴³, (קודם השקיעה⁴⁴) מניחים תפילין דרבנותם⁴⁵ ואומרים קריאת-שמע, קדש, והיה כי יביאך, ושש זכירות⁴⁶.
סיום הצום באזור המרכז בשעה 8:00 בערב.

בלילה אין אוכלים בשר ואין שותים יין⁵⁰.
מכיוון שעשירי באב הוא ערב-שבת, במקום הצורך יש להתיר להסתפר ולכבס וללבוש בגדים מכובסים מיד בלילה⁵¹, ומעלות השחר מותר כל זה ברווח לכבוד שבת⁵². כמו-כן מותר לטעום בשר בכישול לכבוד שבת גם קודם חצות⁵³.

בלילה אין אוכלים בשר ואין שותים יין⁵⁰.
מכיוון שעשירי באב הוא ערב-שבת, במקום הצורך יש להתיר להסתפר ולכבס וללבוש בגדים מכובסים מיד בלילה⁵¹, ומעלות השחר מותר כל זה ברווח לכבוד שבת⁵². כמו-כן מותר לטעום בשר בכישול לכבוד שבת גם קודם חצות⁵³.

בלילה אין אוכלים בשר ואין שותים יין⁵⁰.
מכיוון שעשירי באב הוא ערב-שבת, במקום הצורך יש להתיר להסתפר ולכבס וללבוש בגדים מכובסים מיד בלילה⁵¹, ומעלות השחר מותר כל זה ברווח לכבוד שבת⁵². כמו-כן מותר לטעום בשר בכישול לכבוד שבת גם קודם חצות⁵³.

עדיף לגבי כל שיעורי תורה הנלמדים ביום. הוראת הרבי ביו"כ, ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' ריו. ושם, שנים הם צריכים ליטול ידיהם במוצאי היום ג"פ לסירוגין עד הפרק.

הרבי נהג תמיד להניח בבוקר (ראה לעיל ע"י ציון 27) רק תפילין דרשיי. למנחה הניח שוב תפילין דרשיי, ולאחריה חלץ אותם בחדרו והניח תפילין דר"ת, ואחריהם תפילין דשימוש-ארבא וראב"ד.

ראה פסקי הסידור אות נג. קובץ 'אוהלי שם' גיליון ז, עמ' רלח. אך מסתבר, שמי שלא הניח עדיין - יניח גם אחרי השקיעה.

לעצם ההנחה בת"ב - "מסיפורי כ"ק מו"ח אדמו"ר על-דבר הנהוג אביו כ"ק אדמו"ר מהרש"ב. והוא דלא כמו שכתב במשמרת-שלום סי"מ משו"ת הרמ"ע מפאנו - ספר-המנהגים שם (וראה שם הלחן עמ' 77 אודות אבל ר"ל בתוך שבעה שנים תפילין דר"ת, בשם הרה"צ הרה"ח ר' הלל מפאריטש, ושכן מובא בשם מהר"ר שלום שרעבי].

ספר-המנהגים, והאמירות - ה"ה מכלל סדר היום.

"לא שמעתי זה בפירוש, אבל למדתיה מהנהגת מוצאי יום-הכיפורים" - ספר-המנהגים.

כמו במוצאי יום-הכיפורים - אג"ק חלק כ עמ' רפד.

על-פי הרמ"א ס"י תקנ"ח.

בגדי שבת (אך לא נעליים) עד אחר המילה. מברכים על הכוס ונותנים לתינוקות.⁶

אין 'שאלת שלום' בתשעה באב. וכן אין לומר 'בוקר טוב' וכדומה, או לשלוח שי לחברו. מי שאינו יודע מכך ונותן שלום, משיבים לו בשפה רפה ובכבוד ראש, וטוב שיודענו שתשעה באב היום.³¹

עד חצות היום³² (12:46 באזור המרכז), אסור לעשות מלאכה שיש בה שהיה קצת. ואין מכינים צורכי סעודה³³. ואין יושבין על הספסל³⁴.

כתב הרבי נשיא דורנו: "לא ראיתי את כ"ק מו"ח אדמו"ר הולך לבית-החיים בתשעה באב"³⁵.

מנחה:

תפילת מנחה – בשעה מאוחרת יחסית³⁶. 'אגרא דתעניתא' (=דמי הסעודות שנחסכו בגלל התענית) – נותנים לצדקה לפני תפילת מנחה³⁷.

מתעטפים בטלית ומניחים תפילין בברכה. קריאת-שמע (כדי לומר קריאת-שמע בתפילין, אומרים את כל שלוש הפרשיות)³⁸. שיר-של-יום. אין כאלוקינו, וכל השיעורים (כולל: חת"ת³⁹. וענייני בית הבחירה⁴⁰) השייכים לשחרית⁴¹. ואחר-כך⁴² סדר תפילת מנחה: וידבר. קטורת. אשרי. חצי קריש. קוראים 'ויחל' לשלושה אנשים, והשלישי מפטיר ב"דרשו ה' בהמצאו". יהללו. חצי קריש. שמונה-עשרה. אומרים 'נחם' בכונה ירושלים, ו'עננו' (בתפילת לחש) ב'שומע תפילה'. שכה 'נחם' – אומרה בברכת 'שמע קולנו' אחר 'עננו', או ב'רצה' קודם 'ותחזינה', או ב'מודים' קודם 'ועל כולם', ואם שכה – אינו חוזר⁴³. שכה 'עננו' – יאמרנה (ללא חתימה) אחר 'אלוקי נצור' קודם 'יהי לרצון'⁴⁴.

בחזרת הש"ץ אומר 'עננו' בין גואל לרופא, 'נחם' בכונה ירושלים, 'אלוקינו ואלוקי אבותינו ברכנו' (או נשיאת כפים – לנוהגים

לצדקה, כדי שדמי המאכלים שאינו אוכל ושותה באותו יום אכן יעלו לקדושה ממש – התועודיות' תש"ט סי' ב עמ' 460.
38) ודלא כמשה-ברורה סי' תקני"ה סי' ק. וראה בסי' ימנהג ישראל תורה' סי' תקני"ה סי' ג, ובספר 'נטיע גבריאל' ה' בן-המצרים, בשו"ת שבסוף הספר (במהדו"ב – סימן יט) בענין זה.
אך כיוון שאין כאן ענין דהשלמת רמ"ח אברים (כבקי"ש קטנה לצאת י"ח, וק"ש שעל המטה) אלא רק לומר הפרשה בתפילין (כמו בהנחת תפילין דר"ת בכל יום), אין לחזור תיבות 'יהי אלוהים אמת' (ראה אג"ק חטי"ו עמ' צד). וצריך ביאור מ"ט חוזר אצלנו השי"ץ 'יהיא אמת' בק"ש שבסדר התפילה בשבתות וימים טובים בשחרית, אף שהוא לאחר זמנה. ואולי הוא ע"פ הכפ"ק משנה ספ"א מהל' ק"ש, דמדאורייתא זמנה כל היום.

39) וכאורה, את שיעור התניא ניתן לומר בבוקר, ראה לעיל ובהערה 21, וצ"ע הלשון יכל השיעורים.
40) ראה ספר השיחות תנשי"א ח"ב עמ' 691 (ושם), שיש לזה השלמה במוצאי היום). אך בשיעור הרמב"ם היומי, ההוראה במורה-שיעור, המונה, היא ללמדו (רק) במוצאי תשעה באב. (ראה 'התקשרות' גיליון כח עמ' 16, גיליון לו עמ' 15 וגיליון נב עמ' 16).
41) ראה גם אג"ק חלק יז עמ' קמו, שטוב ללמוד שיעורי חתי"ת בסמוך לשחרית. ובשיעור אדה"י סי' קנה ס"א, שכן

הוספה מיוחדת ב"משפט" וב"צדקה"

כיוון שסיבת החורבן והגלות היא היפך העניין דאהבת-ישראל, הרי מובן, שעל-ידי ההוספה באהבת-ישראל מנמלים את סיבת הגלות, ובדרך ממילא בטלה הגלות □ במיוחד יש להוסיף בלימוד תורה, הלכה למעשה – "ציון במשפט תיפדה" ובנתינת צדקה – "ושביה בצדקה" □ משיחת ב"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. אודות העניין ד"שבת חזון" – ידוע מה שאמר ר' הלל מפאריש' "בשם הרב מבארדיטשוב נבג"מ" ש"שבת חזון" הוא מלשון "מחזה", "שמראין לכל אחד ואחד המקדש דלעתיד מרחוק".
ומוסיף לבאר על-פי משל – "מאב שיש לו בן יקר ועשה לו מלבוש יקר להתלבש בו, ומצד שלא נזהר הבן באותו בגד כו' קרע אותו לכמה קרעים, ועשה לו פעם שני לבוש וקרע אותו גם-כן. מה עשה האב, עשה לו לבוש שלישי ולא נתן לו ללבוש אותו, רק גזוז, ולפרקים רחוקים ידועים מראה לו הלבוש, ואומר לו, ראה, שאם תתנהג בדרך הישר ינתן לך לבוש זה ללבוש אותו (ומצד זה מרגילו לילך בדרך הישר עד שיוודע בו שנעשה אצלו כמו טבע, או יתן לו הלבוש להלביש אותו כו')".
ודוגמתו בנמשל – שראיית² המקדש

דלעתיד מרחוק בשבת חזון מגדילה ומגבירה את הכוסף והתשוקה כו' שהמקדש דלעתיד (שעומד "בנוי ומשוכלל" למעלה) יירד ויתגלה במקדש של מטה בירושלים של מטה, וכתוצאה מזה, עוד מוסיפים ישראל להטיב את הנהגתם בכל ענייני תורה ומצוותיה, אשר, על-ידי זה מבטלים את סיבת הגלות ("מפני חטאינו גלינו מארצנו"), ובהיבטל הסיבה – בטל בדרך ממילא המסובב, הגלות, ואז נותן הקב"ה לישראל את המקדש דלעתיד בפועל ממש.
ולכל לראש – להוסיף באהבת-ישראל ואהדות ישראל, דמכיוון שסיבת החורבן והגלות היא היפך העניין דאהבת-ישראל³, הרי מובן, שעל-ידי ההוספה באהבת-ישראל מחלישים ומבטלים את סיבת הגלות, ובדרך ממילא מתבטל הגלות, ובאה הגאולה האמיתית והשלימה.

(כולל התפילה "ותחזינה עינינו").

3) פרשי' ותוס' – סוכה מא, סע"א (ועוד נסמן בלוק"ש ח"ח עמ' 418 הע' 64).

4) ואדרבה: העיקר הוא ביהמ"ק של מטה בירושלים של מטה – שהרי "אמר הקב"ה לא אבא בירושלים של מעלה עד שאבאו לירושלים של מטה" (תענית ה,א).

5) יומא ט,ב.

1) נעתק באוה"ת לנ"ך ח"ב עמ' א'צו – בשוה"ג. ונתבאר בארוכה בלוק"ש ח"ב עמ' 357 ואילך. ח"ט עמ' 24 ואילך. לקר"ש שבת חזון תשמ"ה. ועוד.

2) שהרי אין דומה שמיעה לראייה (מכילתא יתרו יט,ט). שלכן, י"ל אשר התשוקה כו' שנפעלת ע"י ראיית המקדש דלעתיד מרחוק, היא ש"א בערך לגבי התשוקה כו' שנפעלת ע"י שמיעה ודיבור בענייני הגאולה, בתפלות כו' שבכל יום ויום

והידוש מיוחד⁷ בשנה זו – להיותה שנת העיבור⁸:

ההוספה רחודש העיבור פועלת בכל השנה כולה – כל השנה כולה נקראת בתורת אמת: "שנה תמימה"⁸, ומזה מובן, שגם העניינים דכל השנה הם (צריכים להיות) באופן של תמימות ושלימות.

ומזה מובן גם בעניינינו, שראיית המקדש דלעתיד בשבת חזון, ופועלתה בהוספה בכל הקשור לביטול החורבן והגלות ועד לבניין בית-המקדש – (צריכים להיות) נעשים באופן של תמימות ושלימות, על-ידי ההוספה ביתר שאת וביתר עזו.

בין הפעולות העיקריות שעל-ידן מבטלים את החורבן והגלות – ישנו עניין המפורש בתורה-שבכתב, בסיום וחזותם ההפטר (שהיא סיום וחזותם "הקריאה") דשבת חזון: "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"⁹, היינו, שהפדייה מהגלות והשבייה נעשית על-ידי ב' העניינים ד"משפט" ו"צדקה".

והעניין בזה:

"משפט" – קאי על "עסק התורה", ובעסק

התורה גופא – "הלכות התורה", "כתרגומו על פסוק"¹⁰ כמשפט הראשון בהלכתא קדמייתא¹¹.

[ובפשטות – שכללות עניין ה"משפט", "להיות כל דבר על מכוננו כמו שצריך להיות"¹², לדעת את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה, הוא על-ידי הלכות התורה, היינו, לימורה לא רק באופן של שקלא-וטריא, אשר, "אלו ואלו דברי אלוקים חיים"¹³, כי אם, באופן של הלכה פסוקה, הלכה למעשה בפועל ("המעשה הוא העיקר"¹⁴) בהעולם הזה הגשמי, שאינה יכולה להיות אלא באופן אחד, כדעה אחת ("הוי עמו – שהלכה כמותו"¹⁵, למעלה מ"אלו ואלו דברי אלוקים חיים"¹⁶].

"צדקה" – קאי על "כללות המצוות שנקראו צדקה"¹⁷, ובפרט מצוות הצדקה עצמה, ה"שקולה כנגד כל המצוות"¹⁸.

וזהו "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" – שהפדייה מהגלות והשבייה היא על-ידי ב' העניינים ד"משפט" (הלכות התורה) ו"צדקה": "משפט", הלכות התורה – "כמו שאמרו רז"ל¹⁹ אין הגלויות מתכנסות אלא בזכות המשיניות (שעניינן – הלכה פסוקה)²⁰,

6) נוסף על הידוש שבכל ענייני התורה – ש"בכל יום יהיו בעיני כהרשים" (ש"ע אדה"ז או"ח ס"א ס"ב – נת' בלק"ת ריש פרשתנו), עד ל"חרשים" (פרש"י תבוא כו, טז) ממש, ובפרט לגבי השנה שלפנ"ז – שהרי בכל שנה ושנה, יורד ומאיר... אור חדש ומחודש... עליון יתר שלא היה מאיר מימי עולם אור עליון כזה" (אגה"ק ס"ד), וכמוכן (ובפרט – להיותו אור דכל השנה ובשיל כל השנה) שפועל בכל ענייני השנה.

7) להעיר, שמכיוון שאין ב' שנים מעוברות בסמיכות זו לזו (והפכו – בשנים פשוטות) – הרי הידוש שנגזר העיבור הוא הן בנוגע לשנה שלפנ"ז והן בנוגע לשנה שלאח"ז.
8) בהר כה.ל. ערכין לא, א – במשנה. רמב"ם הל' שמיטה יובל פ"ב ה"ה. וראה יהל אור עמ' סו.
9) ישעיה אכו.
10) וישב מג.
11) לק"ת פרשתנו א, ט"ב ואילך.

12) לשון אדה"ז בלק"ת שם, ד.
13) עירובין יג, ב. גיטין ו, ב.
14) אבות פ"א מ"ז. ולהעיר, שעיקר החילוק בין זמן החורף לזמן הבית – ובפרט בענין ה"עבודה", קרבנות – הוא, בנוגע למעשה בפועל, שהרי בזמן החורבן ישנו הענין ד"ונשלמה" (ל"ל גם מלשון שלימות) פרים שפתינו" (הושע יד, ג. ש"ע אדה"ז או"ח (מהר"ב) סו"א), אלא, שחסרה עבודת הקרבנות במעשה, שהוא העיקר.
15) סנהדרין צג, ב.
16) ראה בארוכה אה"ת יתרו עמ' תתצ ואילך. ד"ה יודבר אלקים תרכ"ז. המשך תרכ"ז עמ' תלא ואילך. ועוד.
17) לק"ת שם.
18) ב"ב ט, א. ירושלמי פאה פ"א ד"א. וראה תניא פל"ז.
19) ויק"ד פ"ז, ג.
20) להעיר ש"בזמן הזה גם הלכות פסוקות של פסקי הגאונים הפוסקים כמו הטור והש"ע

העונה בעת צרה ושווע תפילה". שכה גם שם – אומרה כברכה בפני עצמה אחר 'שים שלום'²⁸.

בשחרית אין נשיאת כפיים, ואין הש"ץ אומר: "אלוקינו ואלוקי אבותינו, ברכנו...". אין אומרים תחנון. הש"ץ אומר חצי קריש. קוראים לשלושה אנשים בפרשת ואתחנן "כי תוליד בנים", והשלישי הוא המפטיר. חצי קריש. הפטרה בירמיהו (ח, יג – ט, כג) "אסוף אסיפם"²⁹.

כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב היה עולה למפטיר. ולפעמים בשחרית וגם במנחה³¹.

אמירת פ"ל הקינות²⁸. אשרי. ובא לציון גואל, ומדלגים פסוק "ואני זאת בריתי". קריש שלם בלא תתקבל. עלינו. קריש יתום. בסיום תפילת שחרית אין אומרים "שיר של יום" ו'אין כאלוקינו'. לאחר מכן קורא כל אחד ואחד לעצמו 'איכה'²⁹.

אם יש ברית-מילה, מלים אחר הקינות³⁰. האב והאם, המוהל והסנדק מותרים ללבוש

אין נהגים לישון על הארץ או לשים אבן תחת הראש¹⁷.
שהרית:

שיעור נטילת-ידיים שחרית בתשעה באב – רק עד קשרי האצבעות²². אם יש לכלוך על-גבי העיניים והרגילות היא לשטוף לכלוך זה במים – מותר²³.

אין מברכים "שעשה לי כל צורכי"²⁴ עד למחרת²⁵.

בשחרית אין מניחים טלית ותפילין²⁶.
כ"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע היה לובש הטלית בבוקר ופושטו, ואחר-כך מניח התפילין ומתפלל בהן – כל זה בחדרו, שלא ירגישו בדבר. ובעת שהתפללו – אמר התילים וכיו"ב²⁷.

הש"ץ אומר 'עננו' בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. שכה לאומרה וזוכר קודם שאמר "ה" מחתימת רפאנו – חזור ואומר 'עננו' ו'רפאנו', ואם כבר אמר "ה" – אומר 'עננו' בכרכת 'שמע קולנו' וחזות: "ברוך אתה ה',

בטור יו"ד טו"ס שפד. וראה 'ישימות' חוברת ד עמ' 6, שכי"ק אדמו"ר מהרש"ב למד פעם דא"ח בתשעה באב, "יוכנראה למיגרס בעלמא" [וצע"ק מדלהלן הערה 39]. וראה גם ספר-המנהגים עמ' 46 והערה 11. ועי"ע ילשמע און ס"ע רטו. ומימי רצוי ללמוד מעניינא דיומא, ראה המובא לעיל הערה 16.
22) ספר-המנהגים עמ' 47. ובמכתב המצויין שם: "יכן הורה גם-כן כ"ק מו"ח אדמו"ר. ויש לומר אשר בתשעה באב מפני החלישות שבקדושה אין הטומאה מתאוה כל-כך לשרות, ועל-דרך מה שכתוב בשו"ע רבינו מהדורא בתרא סו"ס ד, ומתפשטת רק עד קשרי אצבעותיו – אג"ק ח"ג עמ' קמו, עי"ש. וראה לעיל הערה 11.
23) לוח כולל-חב"ד, על-פי שו"ע אדה"ז סי' תרי"ג סי"ג.
24) אצל אדמו"ר מהרש"ב בשחרית היו מסיימים את התפילה בשעה 12:30 לערך [ואם התחילו בשעה מוקדמת יחסית, הרי שהאריכו הרבה בקינות. וראה בשערי-תשובה ריש תקניט, שבמקום שאין מאריכין בקינות, טוב שלא להשיכם, בענין שישהו באמירת הקינות עד סמוך לחצות היום], ואחר כך היה אומר [לעצמו, לא בצניבור] איכה במשך שעה וחצי לערך, ורק אחרי כן ישב על כסא כרגיל – ספר-המנהגים עמ' 48.
30) בספר מהרי"ל – מנהגים (הוצאת מכון-ירושלים ש"ע רנה) איתא, שאו, ביובא לציון, אומרים יואני זאת בריתי. וצ"ב מנהגו בזה.

יושבים¹² על הארץ (כנ"ל) וקוראים 'איכה'. בכל פרק המתחיל 'איכה' מגביהים את הקול¹² יותר'. פסוק 'השיבנו' האחרון, אומר הקהל בקול רם יחד עם החזן¹².

בספר-המנהגים מובא סיפור על הרה"צ מרו"ץ וחסידיו, בקשר לזריקת 'בערעלאך' ומעשי שובבות בתשעה באב. כנראה הובאו הדברים כדי שלא ירבו באבלות יותר מדי¹³.

אחר הקינות – 'ואתה קדוש', קדיש שלם ללא תקבל. עלינו, קדיש יתום¹⁴.

אבל בתוך ה'שבעה' ראשי ללכת לבית-הכנסת בלילה וביום עד גמר הקינות¹⁴.

תלמוד תורה:

אפילו בתשעה באב, ש"אסור לקרות בתורה... משום שנאמר 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב'¹⁵ – חייבים ללמוד תורה בכל

רגע ורגע, אלא שהלימוד הוא בחלקי התורה המתאימים ליום זה¹⁶.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה לומד בכל שנה ושנה בתשעה באב מדרש 'איכה רבה', וסוגיית 'רבי יוחנן' דפרק הניזקין (גיטין נה סע"ב – נה סע"א)¹⁷.

גם במשך המעט-לעת דתשעה באב יש לערוך 'סיום' (על מסכת מועד-קטן, שהוא מהעניינים המותרים ללמוד ביום זה)¹⁸.

בנוגע ללימודי יארציית בתשעה באב: עד חצות היום, לימוד משניות דאחרי התפילה הוא בפרקי דתענית¹⁹ ומועד-קטן (פרק ג) הידועים, ולאחר חצות היום, נוהגים בזה כמו בשאר השיעורים, היינו שהעוסק בזה בכל ימות השנה שומר עליהם גם בתשעה באב²⁰.

לעניין לימוד חסידות, משמע שמות²¹.

לתפילה (ש"ע אדה"ז סי' תרי"ג ס"ד ה). ורצוי לגעת תמיד במקום המוסה, כדי ליטול ולברך אשר יצר בידיים נקיות, שם). במטה אפרים שם כ' שהנוטל בכל השנה גיף יכול גם עתה ליטול כך, והובא בכמה ספרים ללא חולק. ולפי"ז ניתן בשחרית, לאחר לבישת הבגדים, ליטול ידיו שוב עם מגבת כהוגה כל השנה (אלא שרק עד קשרי אצבעותיו) כדי לברך ברכות-השחר.

דברים שבין איש לאשתו נוהגות היום כל ההרחקות שבטי קציה (כמבואר בש"ע אדה"ז סי' תרס"ו סי' א ביוה"כ"פ, ודן ט"ב זה ליו"כ דכדבריו בקו"א יו"ד סי' קפ"ד ריש סי' ב). וכנראה שמסיבה זו, כשחל ברי"מ היום, אין לוקחים זוג ליקואטו' (ראה גם בנטעי-גבריאל ח"ב פרק פא סי"ז והערה כ).

(12) היינו לא רק שלא יישב על הספסל, אלא שיש לקרוא איכה וקינות לא בעמידה אלא דווקא בישיבה על הקרקע. כן הביא בסי' מנהג ישראל תורה' שם סי' ה' מסי' נוהג כצאן יוסף, ומשמעות הרוקח, מהרי"ל, כל בו וסדר היום, עיי"ש. 12* וכנראה לא נוהג אצלנו בזה ככל הפרטים שבמנהגי מהרי"ל (הוצאת 'מונח ירושלים' עמ' רנא) וברמ"א סי' תקנ"ט סי"א.

(13) ראה 'תורת-מנחם – התועודות' תשי"א ח"ב עמ' 262: 'בלבולאויטש היו משחקים בתשעה באב עם 'בערעלאך'... ולא היה זה שלא ברצון חכמים...'. (14) לוח כולל-חיי"ב, ע"פ ש"ע וני"כ סי' תקנ"ט סי' י. (15) ש"ע או"ח ר"ס תקנ"ד.

(16) ראה ש"ע שם סי"ב. וראה שדיחמד, אסיפת-דינים, מערכת בן-המצרים סי' ב סי"ב, על-דרך ובדומת קדימת הלימוד בעניינים שהזמן גרמא, הלכות החג בחג וכו"ב, בכל השנה. ראה טושי"ע ודאדה"ז או"ח ר"ס תכ"ט, ובט"ז

שנאמר²¹ גם כי יתנו ("יתנו" מלשון משנה) בגויים עתה אקבצם¹¹, ו"צדקה" – גדולה צדקה שמקרכת את הגאולה²².

ולכן, בימי "בין המצרים" בכלל, ובפרט החל מר"ח מנחם-אב, ובפרטי פרטיות החל מהשבת

אחד ואחד המקדש דלעתיד, כנ"ל) – הלכות בית הבחירה. ו"בצדקה" – הוספה בנתינת הצדקה יותר מכפי הרגילות (וגם בקשר לשבת – על-ידי "כסף משנה" בערב שבת, או על-ידי הכנסת

ראיית המקדש דלעתיד בשבת חזון, ופעולתה בהוספה

ככף הקשור לביטול החורבן והגלות ועד לבניין בית-המקדש – צריכות להיות באופן דתמימות ושלמות

שלפני תשעה-באב (שמיניה מתברכין כולהו יומין²³, כולל תשעה-באב, עד לברכה העיקרית, שיהפך לששון ולשמחה ולמועדים טובים²⁴) – יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז ב' (ציון) במשפט (תפדה ושביה) בצדקה²⁵:

"במשפט" – לימוד הלכות התורה, ובמיוחד אלו שהזמן גרמא – הלכות התורה שבהם נתבארו פרטי העניינים דבניין בית-המקדש²⁶ (ובפרט בשבת חזון, שבו מראים לכל

אורחים בשבת וכיוצא-בזה).

ג. ובפרטיות יותר:

ב' העניינים ד"משפט" ו"צדקה", עם היותם שייכים ונדרשים מכל אחד ואחד מישראל, מכל-מקום, חלוקים הם לב' אופני עבודה השייכים בעיקר ובפרט לב' סוגים בישראל – ישכר וזבולון, מארי תורה ומארי עובדין טבין²⁶: ישכר מארי תורה – עיקר עבודתם

והגותו בכלל משנה יחשבו" (הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב ושי"ג). והלכות פסוקות של בנין ביהמ"ק וכל ענייניו – ה"ה בהל' ביהמ"ב וכו' ברמב"ם.

(21) הושע ת, ב"ב יא. וראה תניא שם, ולהעיר גם משבת קלט, א. (סנהדרין צח,א*) אין ירושלים נפרה אלא בצדקה שנאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, וראה רמב"ם הל' מתנות עניים רפ"י (וכ"ה בטור יו"ד סרמ"ז): "אין ישראל נגאלין * אלא בצדקה, שנאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה (ישראל) ולא ירושלים" – כגירסת הע"י, וראה לקו"ש חט"ז ס"ע 594).

(23) זח"ב סג, ב. שם פח, א. (24) ע"פ זכריה ח"ט, וט. רמב"ם הל' תעניות סו"פ. וראה ר"ה ציון במשפט תפדה תשל"ה הע' 42. וש"נ. (25) שעי"ז אין "בנין ביתי בטל" – כדברי הקב"ה ליחזקאל: "וכי בשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל (בתמיהה), לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה. אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית" (תנחומא צו"ד, נתבאר בארוכה בלקו"ש ח"ח עמ' 412 ואילך). (26) ראה גם ר"ה ציון במשפט תפדה תשל"ה פ"ז.

* אבל בכת"פ פרו: "אין ירושלים נפרה אלא במשפט" כדמשמע גם מפסוק הפסוק, ש"ירושלים שהיא ציון נפדית במשפט, אבל שביה יהיו נפדין בצדקה" - כקושיית המהרש"א בחדא"ג ד"ה ורשב"י (ועיי"ש שצדקה טובה (כפי שהעירו בסו"ת הש"ס)) וראה גם ב"י או"ח סקפ"ח (בנוגע לנוסח ברכת "בונה ירושלים") שלא תכנה ירושלים אלא במשפט, כדכתיב ציון במשפט תפדה".

** ואולי יש לומר, שאצל הרמב"ם היתה הגירסא "אין ירושלים נפרה אלא במשפט", ולכן, בנוגע למעלת הצדקה, כתב "אין ישראל נגאלין אלא בצדקה", במשמעות פסוק הכתוב שירושלים שהיא ציון נפדית במשפט, אבל שביה (ישראל) יהיו נפדין בצדקה" (כנ"ל בשוה"ג הקודם); ושינה גם מלשון הגמרא "נפרה" ל"נגאלין" (נוסף על המבואר בלקו"ש שם שרהמב"ם מפרש הגנין יותר מאשר בש"ס) & בהתאם ללשון הפסוק "במשפט תפדה", היינו, שהלשון פד"י ("תפדה") נופל על "משפט".

שם – ספר-השיחות תשי"ג ח"ב עמ' 574 (וכי"כ בילקוט" יוסף ח"ה עמ' 580, ובנטעי-גבריאל מהדו"ב ח"ב פרק עה הערה יז. ועיי"ש בשו"ת שבסוף הספר סי' יז. ועיי"ש ביאור בזה בשיחת שי"פ דברים תשל"ד (שיחות-קודש ח"ב עמ' 340-342, נעתק ב"התקשרות" גיליון תיש עמ' 17). וראה ליקוטי-שיחות חלק ט' עמ' 250, שבשנת תשל"ה המליץ כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, כשהורה באותה שנה על עריכת משמרות ללימוד במשך כל היממה דתשעה באב, שהמתאים ביותר בלימוד ענייני דיומא הוא רשימות כ"ק אדמו"ר היצמח-צדקי על מגילת איכה.

בספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 547 הערה 63 מובא "שבים י"ז בתמוז ותשעה באב יש לומדים (אף שמעטים הם ביותר – ולא נתפרסם כלל וכלל) בתורה (בנביאים) פרשת היום ע"ד יצום הרביעי ויצום החמישי (על-דרך שבכל יום אומרים שירו של יום וכיוצא-בזה)". פרשת היום: מלכים"ב כה, א"כ. ירמיהו ב"ט, נב, י"ב. דברי הימים" ב לו, י"ז. (17) ספר-המנהגים. (18) 'התועודות' תשי"ג ח"א עמ' 55. (19) אולי הכוונה למשניות ממסכת זו העוסקות בענייני התעניות, מפ"א מ"ד עד ספ"ג.

(20) אי"ק חלק יא עמ' שו. ומצוין שם ללוח היום"יום ביום זה, והכוונה לומר שלומדי יארציית דינים כמו שיעורי חתי"ת. (ומה שבתשעה באב תשמ"ח סיים הרבי במנחה דתי"ב את המשניות דמו"ק, היתה הנהגה חד-פעמית וכנראה היה בזה עניין מיוחד).

(21) בספר-המנהגים עמ' 77 מובא בשם הרה"צ הרה"ח ר' הלל מפאריטש ז"ל, שאבל ר"ל בימי השבעה לומד פנימיות התורה. והרי אבל חמור בעניין זה מתשעה באב, כמבואר

ב"משפט" לימוד התורה (אף-על-פי שצריכים לעסוק גם בצדקה, שהרי כל האומר אין לי אלא תורה כו'²⁷). וזבולון, מארי עוברין טבין – עיקר עבודתם ב"צדקה" (אף-על-פי שצריכים לעסוק גם בלימוד התורה)²⁸. ובהתאם לכך, הרי ההוספה בלימוד (התורה, ובפרט) הלכות התורה, "משפט", צריכה להיות בהדגשה יתירה אצל תלמידי הישיבות: תלמידי הישיבות – אין להם עסק עם ענייני העולם, דאגות הפרנסה כו', מכיוון שמקבלים את כל מחסורם וצרכיהם מן המוכן, ובמילא, כל עניינם ומציאותם אינו אלא לימוד התורה²⁹, בכחינת תורתם ואמונתם. ובלימוד התורה גופא – לא רק שקלא-וטרוא ופלפול בתורה, ועד ל"גידול תורה ויאדיר"³⁰, אלא גם – ובעיקר – לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא³¹, לכוון לאמיתתה של תורה³². ולכן, כשישנו זמן מיוחד שצריכים להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה, ובנידון-דין, בימי "בין המצרים", שאז צריכים במיוחד לבטל את החורבן והגלות כו', על-ידי ההוספה בהלכות התורה, "ציון במשפט תפדה" – הרי לכל לראש מוטלת חובה זו על תלמידי

27) יבמות קט, ב.
 28) ראה אנה"ק ס"ה, ובכ"מ.
 29) להעיר מהביאור במאור"ל (מכילתא ר"פ בשלח) "לא ניתנה תורה כו' אלא לאוכלי המן" – שלימוד התורה כרבעי הוא כאשר נמצאים במעמד ומצב ד"אוכלי המן", שלא היו להם בלבולים מענייני העולם כו', כי "אוכלים" כל צרכיהם מן המוכן, מן השמים (ראה לק"ש ח"ב עמ' 396. ועוד).
 30) ישעיה מב, בא. חולין סו, ב. נידה גא, ב. וראה רמב"ם הל' ת"ת ספ"ב.
 31) יומא טו, א.
 32) ראה בארוכה בקונטרס עין-החיים (לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) פכו' ואילך – דרך הלימוד לתלמידי הישיבות, עיי"ש.
 33) ראה שו"ע יו"ד סרמ"ו וברמ"א שם. ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ד.

© י"ל שזון פירוש הפנימי דמחיל"ל ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא (ראה תענית ט, א, זח"ב רכא, א).

בפשמות – שנוסף להוספה ב'משפט' ו'צדקה' בכלל, שהם בהדגשה מיוחדת אצל האריז"ל – שיוסיפו בכל הפעולות והפעלת המעיינות חוצה "זאת החכמה", ובפרט כמוסבר בתורת חסידות חב"ד⁵.

יום רביעי,

ח' במנחם-אב, ערב תשעה באב

אחר חצות (12:46 באזור המרכז) לומדים דברים המותרים בתשעה באב, כמו איוב, ובדברים הרעים שבירמיהו, ומדרש איכה.

במנחה אין אומרים תחנון.

סעודה המפסקת⁶:

נהוג לשבת על הארץ (בהפסק איזה דבר⁷) ואין חולצים הנעליים. ואסור לאכול שני תבשילים, אבל פירות חיים או חמאה וגבינה חיים, אפילו כמה מיני, מותר. ואסור לשתות משקאות חריפים, וקפה או תה מותר. לא ישבו

באותו אירוע ועמד סמוך לרבי, ומספר שראה את ההיפך – שהרבי ביטל את החיפוש אחרי קטן (וזה מתאים יותר להני"ל).

5) 'התועודיות' תשמ"ט ח"ד עמ' 109.

6) לוח כולל-חב"ד.

7) המקור להימנע מלשבת על הקרקע ממש, מובא בשע"ת סי' תקנ"ב ס"ק ג מברכ"י שם ס"ק ח בשם מהרי"ש שער-אריה. אמנם הכף-החיים שם ס"ק לט דן להקל לשבת ע"י קרקע מרוצפת, ומבאר בזה מנהג מהרי"ל (בהוצאת מכון ירושלים עמ' רנ. וכו' במקור-חיים לבעהמ"ח חוות-יאיר סי' תקנ"ט ס"ג) שישב בת"ב על הקרקע ממש. ובילקוט-יוסף ח"ז עמ' קכט כתב, שלמנהגם יושבים אבלים על הקרקע ממש (ועיי"ש ח"ה עמ' 582 סט"ו), וראה בארוכה בסי' ימנהג ישראל תורה' שם ס"ק ו.

8) בנטעי-גביראל פניא סי"ט כ' שאומרים לפני ברהמ"ז על נהרות בבל, וכמדומני שאין מנהגו כן, אלא אומרים שיר המעלות' כבכל זמן שא"א תחנון (ואין מוסיפים על הבצלות יתר מהמכרח).

9) בעניין חולה בתשעה באב, בעלמא נהוג לפסוק שיאכל כרגיל (וראה פסקי תשובות סי' תקנ"ד ס"ק ט, שם מביא גם את אלה שהחמירו לאכול בשיעורים וכיו"ב. נטעי-גביראל בין-המצרים ח"ב פרק סו הערה ח), וכן שמעתי מכמה מרבני א"ש שאינם מכירים כלל פסיקה כזו שיאכל בשיעורין בדומה ליוהכ"פ. ואף שבשו"ת הצמח-צדק א"ח (במהדורת תשנ"ד: סי' קח) ק"ק מציע לאכול בשיעורים, הרי שם שיצא מד"ב (א) למי שרוצה להחמיר, וגם זה רק ב) לבריאם

יום חמישי
 צום תשעה באב⁸

חולצים הנעליים ומסירים הפרוכת⁹ [וכיסויי הבימה ועמוד-הש"ן].

בתשעה באב נועלים נעלי גומי ובר או סנדל שאינו של עור. ודלא כהמחמירים בזה¹⁰.

מדליקים אור רק כפי הנחון לתפילה ולקריאת הקינות, ולא יותר¹¹.

אחר שמונה-עשרה – קדיש תתקבל.

(שבגלל המגפה ר"ל היו חייבים גם הם לאכול). גם מה שהביא הרבי עניין כד"ראכילת-פרס דווקא בימנהגי בין המצרים (ותענית ציבור') (בסוף 'רשימות על מגילת איכה להצמח-צדק, קה"ת תשי"א, עמ' 61, ומשם לספר-המנהגים עמ' 45), כשהכוונה כנראה לחידושו האמור של הצי"צ, אי"ז אומר שזו הוראה לרבים ושגם בחולה יש לנהוג כן. ולכאורה כוונתו בשני הקטעים הללו (שיעור עינוי ב'ד' צומות [= בצומות האחרים לכז"ע אין אוכלין בשיעורין] בככותבת, ושיעור אכילת פרס) היא רק לעניין זה, שמי שאכל בשיעורין בכל התעניות נקרא 'מעונה' ויאמר ענו ויעלה לתורה (כמ"ש בפסקי תשובות סי' תקס"ו אות ו בשם שו"ת מהרי"ם שיק סי' רצ, מרחשת ח"א סי' יד ס"ק ו בשם הגרש"ז אויערבך, הובא גם בשי"ש כהלכתה בהערות סי' פ"ט, וצ"ב אם יש בידי אלה הפוסקים לאכול בשיעורין איזו הוראה או מסורת ברורה. וראה קובץ 'אהלי שם' גיליון 3, עמ' קח.

חולה וקטן האוכלים סעודה, אומרים 'נחם' בברהמ"ז רק לאחר 'הרחמון', כיוון שיש פלוגתא אם לאמרו בברכה שלישית (ראה שער-הכולל פ"ד סי' ט, נטעי גביראל פרק סו סעיף יא ושי"ט).

10) עיין שער-יתושבה ואחרונים בסימן תרי"ד. דרכי-חיים' ושלום ס"ק תרע"ג – ספר-המנהגים עמ' 46.

11) שו"ע סי' תקנ"ט ס"ג, וראה 'מנהג ישראל תורה' שם ס"ק ז.

ה' נרות הנהוגים בעמוד השי"ש מדליקים היום כרגיל. מי שיצא לצרכיו, מותר ליטול ידיו עד קשרי אצבעותיו

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

ערב שבת-קודש

ג' במנחם-אב

ב'שבת חזון' לובשים בגדי שבת.¹

שבת-קודש פרשת דברים

ד' במנחם-אב, 'שבת חזון'

בקריאת התורה מסיימים לכוהן "כאשר דיבר לכם" ומתחילים ללוי "איכה אשא לבדי",

כנרפס בחומשים².

פרקי-אבות³ – פרק ג'⁴.

יום ראשון

ה' במנחם-אב

מוצאי שבת:

מבדילים על היין⁵.

יום ההילולא של האריז"ל – מעורר

אתה ה"י שמסיים "למדני חוקיך" אף שגם "ברוך אתה ה"י הוא עניין שלם – הרה"ג ר' לוי-יצחק שי' הלפרין, הורה הרבי שאין אומרים אותם עם שם ה' כמות-שהוא (עי' התקשרותי גיליון רע"ח. וכן מנהג העולם אצל האשכנזים). ועל-כן, יש לדעת שהפוסקים דלהלן שבפרקי-אבות אינם שלמים:

פ"ג סוף משנה ג': "וידבר אלי"; משנה ו': "אלוקים ניצב"; "בקרוב אלוקים ישפוט"; "אז נדברתי". משנה י"ד: "כי בצלם"; "בנים אתם"; "פיה משנה ייח". "צדקת ה' עשה"; פ"ו מ"י: "עד יעבור"; "מכון לשבתך".

אגב, בפ"ב מ"י לכאורה צ"ל "יהוהי מתחמם כנגד אורן של חכמים"; ובפ"ג משנה ט"ז "ומצודה פרושה" בשי"ן שמאלית, וכן בידיד נפש צ"ל "ופרוש חבבי עלי" – ראה שער הכולל פ"ז ס"א (תודה להרה"ת ר' יצחק צבי שי' הכהן יעדוואב מאוסטרליה).

4) בלוח כולל-חב"ד, ע"פ הרמ"א סי' תקני"א ס"י, כתב שנותנים לשתות לתינוק שהגיע לחינוך בענייני ברכות, אך עדיין אינו יודע להתאבל על ירושלים, ואם אין תינוק – שותה המבדיל בעצמו, ע"כ. והנה יש שמשום-כך מבדילים על "חמר מדינה", כגון 'בירה' (נרדף-השולחן שם סכ"ו), וראה יימי בראשית' עמ' 200. אולם י"א שהרבי היה מבדיל תמיד רק על יין ושותה בעצמו. ובין החסידים, רבים נוהגים שאין נותנים לקטן גם כשמצא מוכן שם (ובפרט שחומרא זו סותרת את הדעה שצריך לשתות בעצמו דווקא, ראה המוסטר בשו"ע אדה"י סי' רב"ט ס"ד, ובארוכה במילואים לסי' ק"צרו הלכות משו"ע אדה"י סי' זה, ושי"ט). מאידך ראה שיהיה קודש תשלוח ח"ג עמ' 496 (בהוצאה החדשה: ח"ד עמ' 388), שבמוצאי-שבת, בי מני"א, שכח המבדיל והחל לשתות את היין מהכוס, והרבי הורה בידו תנועת תמיחה ואמר שיתנו לילד לשתות, עניי"ש. אך הרה"ח ר' [אז: הת] טוביה שי' זילברשטרם זוכר בבירור שנכח

"ציון במשפט תפדה".

ובאותם מקומות סודרי הישיבה הם באופן שחלק מימי הקיץ, כולל ימי "בין המצרים", הם בתקופת החופש, יתאספו תלמידי הישיבות גם מעצמם בכל מקום ומקום (ומה טוב – שיפנו להנהלת הישיבה בבקשה שתתן להם גם "ראש ישיבה" וכו'), על מנת להוסיף בלימוד התורה, ובפרט הלכות התורה, ביתר שאת וביתר עוז. ופשוט, שההוספה בלימוד התורה בימים אלו – תפעל ותשפיע גם על כל הימים שלאחרי-זה, כולל ובמיוחד בקשר עם התחלת ה"זמן" החדש, להוסיף בלימוד התורה בעילוי אחר עילוי.

1. על-פי האמור, יש להוסיף בהצעה ובקשה נפשית האמורה – גם בנוגע למארי עובדין טבין: גם בעלי עסקים ישתדלו בימים אלו להתאסף ולעסוק בלימוד הלכות התורה – בהוספה על השיעורים הקבועים בכל ימי השנה.

וכאמור, הוספה זו תפעל ותשפיע גם על כל הימים שלאחרי-זה – להוסיף אומץ⁴² בקביעות עתים לתורה, כולל ובמיוחד – "מחמשה עשר באב ואילך, דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, יוסיף חיים על חייו", כנ"ל.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת דברים היתשמי" – יתורת-מנחם – התוועדות יתשמי" כרך ד עמ' 167-173)

רוד, על-ידי הפצת המעיינות חוצה, מבלי להתפעל מאלו "אשר חרפו אויביך ה' אשר חרפו עקבות משיחך"³⁷, ודבר ברור הוא שינצחו במלחמה זו, שהרי "מה כתיב בתריה"³⁸ ברוך ה' לעולם אמן ואמן³⁹, לשון של שבועה⁴⁰, שבועתו של הקב"ה, כביכול, על הניצחון ד"מלחמת בית דוד".

ומזה מובן, שההוספה המיוחדת בלימוד התורה בקשר ובשייכות לביטול החורבן והגלות, ועד לגילוי דמשיח בן דוד בפועל ממש בהעולם הזה הגשמי ("ציון במשפט תפדה") – שייכת ביותר וביותר לתלמידי ישיבת תומכי-תמימים, היילי בית דוד, שתפקידם להלחם עם אלו "אשר חרפו עקבות משיחך", כדי לפעול ולהביא ביאת משיח צדקנו בפועל ממש.

ולכן, בימים אלו מוטלת החובה והאחריות על תלמידי ישיבת תומכי-תמימים – בהוספה מיוחדת על תלמידי כל הישיבות כולן – להרבות ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה, ובפרט הלכות התורה⁴¹, על-פי מה שנאמר "ציון במשפט תפדה".

ה. ובנוגע לפועל – באתי בהצעה ובקשה נפשית לתלמידי הישיבות בכלל, ולתלמידי ישיבות תומכי-תמימים בפרט:

בימים אלו, יוסיפו תלמידי הישיבות בלימוד התורה, ובפרט הלכות התורה, ביתר שאת וביתר עוז, אשר, על-ידי זה יקרבו ויזרזו ויפעלו ביטול החורבן והגלות, כמו שנאמר

ואילך. סה"ש שם ס"ע 141 ואילך.

(37) תהילים פט,בב.

(38) שם,גג.

(39) יל"ש עמוס כסופר (רמז תקמ"ט).

(40) שבועות כט,ב. שם לו,א. רמב"ם הל' שבועות רפ"ב.

41) להעיר שגם בשיחה הנ"ל מודגש הענין דבירור הלכה – ממקור ההלכה בתושב"כ, עד לפרטי ההלכה ברמב"ם, טור ובית יוסף, ושו"ע אדה"ו.
42) ראה תניא פל"ד.

שואל היהודי: אינני רואה מאומה?

מה התועלת בחזון ראיית המקדש, כאשר אין רואים זאת?

כאשר אומרים ליהודי פשוט, ילד או ילדה קטנים, שבשבת חזון מראים לכל אחד ואחד את המקדש דלעתיד – שואל: הרי אינני רואה מאומה!...

הנה על זה אומרים לו: הן אמת שהינך רואה דבר אחר – עניין של חורבן וגלות כו', אבל אף-על-פי-כן, עליך לדעת שאין זה אלא דבר חיצוני, בדוגמת המשל ולבוש שמסתיר על הנמשל והמלוכבש, ואף-על-פי-כן, על-ידי זה "לוקחים" את הנמשל והמלוכבש. ומה שאינך רואה זאת בגלוי – הרי זה מפני שהינך עדיין קטן (בשנים או בדיעות כו'), וכאשר תגדל ותתחכם ותוסיף בענייני קדושה ("וועסט ווערן עלטער, קליגער און פרימער") – אזי תבין שהעיקר הוא המלוכבש, ולא הלבוש המסתיר.

דוגמה פשוטה לדבר:

כאשר ילדה קטנה פוגשת את חברתה (או כאשר ילד פוגש את חברו) – רואה היא את השמלה שמכסה את ידה ושאר חלקי גופה, ולא את חלק הגוף שמכוסה בשמלה. ואף-על-פי-כן, כאשר ישאלו אותה: מהו העיקר – מה שפגשה את השמלה או את הילדה שלובשת את השמלה? – בוודאי תצחק לשמע שאלה מוזרה זו! פשיטא שהעיקר הוא – שפגשה את הילדה, ולא מה שפגשה את השמלה...

ונמצא שגם ילדה קטנה מבינה בפשטות שהעיקר הוא – המלוכבש ולא הלבוש.

זאת ועוד:

עניינו של הלבוש הוא – כאמור לעיל – שעל-ידו יכולים לדעת מי הוא המלוכבש בו, ובפשטות: כאשר רואים שמלה – מבחינים מיד אם זוהי שמלה של ילדה קטנה או של אשה זקנה, וכמו כן יודעים את מידת הגוף, אורך ורוחב כו', של הילדה שאליה שייכת שמלה זו, ועד כדי כך, שעל-ידי השמלה יכולים להכיר בתכונתם של ההורים שחינכו ילדה זו, האכיליה והשקוה, עניין שמתבטא באורך ורוחב הגוף, וכיוצא בזה.

ומזה מובן גם בנוגע לענייננו – ראיית המקדש דלעתיד:

גם כאשר רואים את הלבוש בלבד (מאיה סיבה שתהיה) – יודעים שאין זה אלא לבוש בלבד, והעיקר הוא – המלוכבש בו. ובענייננו, שהעיקר הוא – המכוון הפנימי שבעניין החורבן והגלות, כדי לבוא לתכלית העילוי – מקדש דלעתיד.

ועד כדי כך, שראיית המקדש דלעתיד – בזמן הגלות – היא באופן של "בגד", שעל-ידו יודעים את פרטי העניינים שהמלוכבש בו. כנ"ל בארוכה.

ויהי-רצון שכל אחד ואחד מיישראל ינצל את הנתינת כוח ד"שבת חזון" שאז מראים לכל אחד ואחד את המקדש דלעתיד.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת דברים, שבת חזון היתשדי"מ, יתורת-מנחם – התוועדות היתשדי"מ, כרך ד, עמ' 2307-2309 – בלתי מוגה)

המהלך בדרך ושונה

רבי אלעזר איש ברתותא אומר: תן לו משלו, שאתה ושלך שלו; וכן בדוד הוא אומר, כי ממך הכל ומידך נתנו לך. רבי יעקב אומר: המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה, מה נאה ניר זה – מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו (פרק ג, משנה ז)

פירוש רבנו עובדיה מברפונורא: תן לו משלו – לא תמנע מלהתעסק בחפצי שמים, בין בגופך בין בממונך שאינך נותן משלך, ולא מגופך, ולא מממונך, שאתה וממונך שלו. מה נאה אילן זה מה נאה ניר זה – הוא הדין לכל שיחה בטלה, אלא שדיבר בהווה, שדרך הולכי דרכים לדבר במה שרואים בעיניהם. ויש אומרים, דאשמועינן רבותא דאף-על-גב דעל-ידי כן הוא מברך ברוך שככה לו בעולמו, ואף-על-פי-כן מעלין עליו כאילו מתחייב בנפשו, מפני שהפסיק ממשנתו.

ביאור כ"ק אדמו"ר:

השאלות במשנתנו: א) איסור חמור הוא להפסיק מדברי תורה בדברי שיחה, ואין הדבר בגדר מילי דחסידותא, ב) מהו הדין "ושונה... משנתו" דווקא, ולא "ולומר... מלימודו", ג) "מעלה עליו הכתוב" – ולא פירש איזה כתוב.

והביאור:

"המהלך בדרך ושונה" – רז"ל אמרו שההולך בדרך אין לו לעסוק בלימוד לעיוני כי אם למיגרס. לכן נקט התנא "ושונה" דייקא, היינו לימוד משניות שהן הלכות פסוקות, לימוד למיגרס.

"ומפסיק ממשנתו" – הוא מפסיק כדי להתבונן בגדולת ה' הנראית מתוך הבריאה, ככתוב "מה רבו מעשיך ה'", ואף מבטא את התפעלותו בדיבור, בחינת "ברוך שככה לו בעולמו". והתנא משמיענו רבותא, שהעבודה דלימוד התורה, אפילו לימוד למיגרס, עדיף מהתבוננות זו.

"ואומר מה נאה אילן זה מה נאה ניר זה" – התנא נקט שתי דוגמאות דאילן וניר, כי אילן הוא מסוג הצומח וניר מסוג הדומם. אולם לא נקט גם דוגמה מסוג החי, כי אילן וניר רואים בדרך, מה-שאינ-כן בחי פוגעים גם בעיר. והקדים התנא אילן לניר, כי אילן נראה קודם (מרחוק).

"מעלה עליו הכתוב" – אין הכוונה לפסוק מסויים בתורה, אלא לכללות עניין התורה; מצד מעלת והפלאת לימוד התורה אין להפסיק ממנה לעבודה אחרת.

"כאילו מתחייב בנפשו" – אף-על-פי שזוהי הנהגה של מידת חסידות בלבד, שהרי מפסיק ממשנתו בכדי לשבח את הבורא, אף-על-פי-כן נחשב לו "כאילו מתחייב בנפשו". והוא בדוגמת מאמר רז"ל "היכי דמי חילול ה', אמר רב: כגון אנא, אי שקילנא בשרא מטבחא ולא היבנא דמי לאלתר". היינו שבדרגתו של רב, גם עניין פעוט נחשב לחילול ה', שהוא עוון חמור ביותר. ועל-דרך זה בנידון-דידן: לגבי אדם שמתנהג במידת חסידות הנה גם דבר קל היה זה "כאילו מתחייב בנפשו".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת שלח היתשלי"ו ושבט-קודש פרשת ואתחנן היתשמי"א – בלתי מוגה)

פרשת דברים

רב לכם שבת בהר הזה. פנו וסעו לכם (א,ו-ז)

אין אדם רשאי להסתגר באוהלה של תורה ולהסתפק בעבודתו עם עצמו, אלא עליו לנסוע למקום הרחוק מיהדות ולהביא גם לשם את אור התורה.

(ליקוטי שיחות כרך ב עמ' 695)

לא תכירו פנים במשפט... כי המשפט לאלוקים הוא (א,ז)

"לא תכירו פנים במשפט" - אל תראו במשפט שלמעלה את הפנים של מידת החסד, למרות ש"משפט איהו רחמי" (תקוני זוהר בהקדמה)

"כי המשפט לאֱלֹהִים הוא" - היינו מידת הדין, אלא שהיא מתלבשת במידת הרחמים. למה הדבר דומה? לאדם שרואה את המלך ופניו צהובות, ולכן עולה על דעתו שהמלך יאהבנו אפילו אם ימרוד בו.

(מגיד דבריו ליעקב עמ' נא)

והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו (א,ז)

הרמב"ן אמר פעם לבנו:

אם תסתפק פעם באיזה דבר אם הוא מותר או אסור, אזי בראש וראשונה עליך לסלק את הנאתך מהדבר, ורק אחר-כך לשקול את צדדי הספק. שכן כאשר יש לאדם צד הנאה מאיזה דבר, תמיד הוא ימצא סברות להתירו.

והוסיף על כך הבעל-שם-טוב שהדבר רמוז בפסוקנו:

"והדבר אשר ייקשה" - אם אתה מתקשה להחליט באיזה דבר אם הוא מצווה אם לאו;

"מכם" - הספק נובע מכך שיש לך בדבר הנאה אישית.

"תקריבון אלי" - כשתסלק את הנאתך מהדבר ותתכוון אך ורק לשם שמים;

"ושמעתי" - אז אתן לך הבנה איך להתנהג (ושמעתי מלשון "והם לא ידעו כי שומע יוסף").

(כתר-שם-טוב עמ' ג)

ובמדבר אשר... נשאך ה' אלוֹקֶיךָ (א,לא)

התוכן הפנימי של מסעות בני-ישראל במדבר, שהוא סמל הקליפות, הוא הכנעת כוחות הטומאה והרע, "אתכפיא סטרא אחרא". עבודה זו מנשאת ומרוממת את הנשמה עד רום המעלות.

(אור-התורה)

אוכל בכסף תשבידי (ב,כח)

"אוכל בכסף" - כאשר אתה נכסף ומתאוה לאכול, "תשבידי" - עליך לשבור ולבטל את התאוה.

(אור-תורה עמ' נא)

קנאת ספרים תרבה חכמה

כמו הרמב"ם, שמציין את הצורך להעניק פרסי עידוד כאמצעי חינוכי, מעודד הרבי לחלק פרסים אך מגביל זאת בסייגים □ רצוי שיהיה ספר-קודש וחובה להדגיש את המטרה האמיתית של הלימוד □ שולח מתנות

לילדים בפריז, מעודד חלוקת ספרי קודש למשתתפי 'חידון התנ"ך', ולילדי 'הצופים' בארגנטינה מציע לתת מנורה יפה, נרתיק למזוזה,

וכדומה □ על פרסים ומתנות

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

הקריאה - לפי שאינו יודע מעלתה - אלא כדי שיתנו לו אותו המאכל ואכילת אותן המגדים אצלו יקר בעיניו מן הקריאה וטוב הרבה בלי ספק... וכשיגדיל ויחזק שכלו ויקל בעיניו אותו הרבר שהיה אצלו נכבד מלפנים... ויאמר לו מלמדו: קרא ואקח לך מנעלים יפים או בגדים חמודים. ובזה ישתדל לקרוא, לא לעצם הלימוד, אלא לאותו המלבוש והבגד ההוא נכבד בעיניו מן התורה... וכאשר יהיה שלם בשכלו יותר... יאמר לו רבו: למוד פרשה זו או פרק זה ואתך לך דינר אחד או ב' דינרין... וכשיהיה דעתו גדול... יאמר לו רבו: למוד כדי שתהיה ראש ודיין ויכבודך בני-אדם ויקומו מפניך...".

תשורה לנבחנים בפריז

בשנת תש"ז ביקר הרבי בפריז ושהה שם תקופה. ביקור זה היה לצורך סידור הניירות של אימו, הרבנית הצדקנית מרת חנה, שיצאה מרוסיה ונסעה דרך פוקינג לצרפת. הרבי ארגן אפוא את המשך נסיעתה לארצות-הברית. עם שובו לארצות-הברית שיגר הרבי לצרפת חבילות ספרים, שחלק ניכר מהם נשלח כפרסים לבני הנוער שהרכי בחן אותם ("ומטובו לתת לכל אחד מהילדים שבחנתים

בחדוש כסלו תשר"מ פנה אחד החסידים אל הרבי בשאלה ('היכל מנחם' כרך ג' עמ' קצב): בתי... תחי' מעצמה אינה רוצה לברך... וכיוצא בזה, והנני שואל מה לעשות? תשובת הרבי הייתה קצרה (שם עמ' קצג): כהרמב"ם - לתת פרס.

במקום אחר (ליקוטי שיחות כרך ב עמ' 319 ואילך) כותב הרבי:

ג' דרכים... איך שיזו המלמד, בכסף - שבר גשמי, בשטר - שבר רוחני... ובביאה - שלימות הלימוד, שלא על-מנת לקבל פרס כלל.

"דברים שהם אהובים אצלו"

רעיון הפרסים בכלל מבוסס על דברי הרמב"ם בפירושו למשניות בתחילת פרק 'חלק' בסנהדרין (ד"ה והכת החמישית): "שים בדעתך כי נער קטן הביאוהו אצל המלמד ללמדו תורה וזהו הטוב הגדול לו לעניין מה שישג מן השלימות אלא שהוא למיעוט שניו והולשת שכלו אינו מבין מעלת אותו הטוב... ולפיכך בהכרח שיצטרך המלמד, שהוא יותר שלם ממנו, שיזו אותו על הלימוד בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו, ויאמר לו: קרא ואתן לך אגוזים או תאנים ואתן לך מעט דבש. בזה הוא קורא ומשתדל, לא לעצם

ניצוצי רבי

תשורה, ספר אחד". על כל אחד ואחד מהספרים שהוענק כפרס לבני הנוער, או המבוגרים (שעסקו בהפצת היהדות או ממשפחת בית הרב), ביקש הרבי שיחתמו בחותמת מיוחדת שביקש להזמין ועליה מוטבעות המילים "מתנה מאת המרכז לענייני חינוך ומחנה ישראל". רוב הספרים היו סידורים בנוסח 'תהילת ה'.

"נכון במאוד מאוד"

נכון במאוד מאוד מה שנערכה התחרות (קאנטעסט) וחילוק ספרים, וכבר ידוע פסק תורתנו תורת חיים, קנאת סופרים תרבה חכמה ויעיין גם-כן פירוש המשניות להרמב"ם (ריש פרק חלק) בהעניין דחנוך לנער שעל-פי דרכו דווקא, ומעין זה הובא לפסק דין בספרו הלכות-תשובה פרק י"ד.

— כך כותב הרבי בכ"א באדר א' תשי"ט (אגרות-קודש כרך ח"י עמ' רכה). באותה שנה ביקש הרבי להעלות את רמת האווירה של 'חידון התנ"ך' בכל הנוגע ליראת-שמים. כמו כן הציע לכלול ב'חידון התנ"ך' גם חלקים מתורה שבעל-פה — 'חידון תנכ"י ומשנה ביחד' — כדי להגדיל ולהגביר את המעשה שהוא העיקר. הרבי (אגרות-קודש שם עמ' לח) מציין:

כנהוג בכזה בוודאי חידון האמור קשור יהיה בחילוק פרסים ובה עניינים של דפוס, ומובן שגם זה אפשר לעשות צינור להחדרת יהדות אמיתית בחוגים אודותם כותב.

אין שלילה, אך גם אין התלהבות

באגרותיו הקדושות של הרבי אנו מוצאים גישה מורכבת לכל סוגיית הפרסים, כך למשל כותב הרבי בכ"ג בתמוז תשט"ו (אגרות-קודש כרך יא עמ' רעו):

ומה שכותב אודות הפרסים השונים — למתמידים, לאותם הבאים לתפילה וכו', הנה יש להתודע מהנהוג בזה בשאר הישיבות, ומובן שיש להיזהר שלא יאמרו מקדושה חמורה לקדושה קלה, והוא הדין בנוגע לזמני חופש בשיבה... סוף-סוף

צריך להיות ניכר ב... שזוהי ישיבה חסידותית... והנה מהנ"ל אנו למדים על נימה של הסתיגות מסויימת מהרגלת התלמידים לפרסים. בצורה בהירה עוד יותר מבהיר הרבי את השקפתו בנושא זה באגרת שכתב לאשה נדיבת-לב ותומכת מוסדות תורה (האגרת נכתבה בידיש, מיום א' בניסן תשט"ז, אגרות-קודש כרך יב עמ' שעו), להלן תוכן הדברים: לימוד התורה בישיבות קדושות צריך להיות בשל מניע רוחני ומצד הקדושה ולא כל-כך בגין אינטרסים חומריים ככסף וכדומה. ולכן, למרות שאין התנגדות ישירה, הרי אין התלהבות יתרה מרעיון זה של מתן פרסים כספיים. בכל-זאת, בשנים האחרונות החלו בישיבות רבות, ובפרט בארץ-ישראל, להנהיג הענקת פרסים לא כספיים, אלא בצורת ספרים תורניים.

פרסים קדושים

במענה הרבי שנכתב בחורף תשט"ו להרה"ח הרב דובער בוימגרטר (נרפס ב'כפר חב"ד' גיליון 1025) עמ' 42 בקשר להנכיח תנועת הנוער ה'צופים':

אולי אפשר לסדר שהפרסים יהיו ענייני קדושה (סידורים, תני"ך וכיוצא-בזה — על תורת הקודש). כמובן בכריכה יפה וכו' מנורת חנוכה, תיק למזווה.

וכך כתב שנים רבות לאחר מכן להנהלת צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק, בקשר לתהלוכות ל"ג בעומר "העירייתנו כמה פעמים, שבכל כיוצא-בזה צריכה להיות הגרלת ספרי קודש, וקל להביין".

וכשכתבו פעם לרבי שמלבד ספרי קודש יחולקו גם פרסים רגילים הורה הרבי (צוטט ברשימתנו בגיליון מב עמ' 15): "שהספרים יודגשו בהפרסומת".

בהזדמנות מסויימת כתב הרבי (נעתק ע"י הרב י.ש. גינזבורג ב'התקשרות' גיליון תס עמ' 20): "לכאורה הוצאת הפרסים גדולה וביותר

ניצוצי רבי

— ועל פי סכרא, גם בהרבה פחות מזה ישיגו המקווה".

פרס מלשון פרוסה

בשנת תשט"ו קיבל הגאון רבי יהודה-זרחיה הלוי סגל את 'פרס הרב קוק' מטעם עיריית תל-אביב-יפו. גאון זה היה קשור ברבי (ראה בהרחבה 'שמן ששון מחברך' כרך ג' עמ' 159-151; 'כפר חב"ד' גיליון 947 עמ' 96-100) והיה זה אך טבעי כי ידווח על כך לרבי.

האגרת שזכה לה במענה על אותה הודעה נושאת את התאריך כ' באייר (אגרות-קודש כרך יג, עמ' 82). כותב לו הרבי:

נעם לי לקרות בו שזיכו אותו בפרס על חידושי תורתו, ויהי-רצון שיזכה ללמוד תורה לא על מנת לקבל פרס כדבר משנה, ופירושו שמקבלים פרס, אבל יודעים שאין זה אלא פרס מלשון פרוסה (ראה ליקוטי-תורה שיר-השירים ז,א), ובמילא דרכו של עני, אין עני אלא בדעת, בפרושה, אבל הוזהר

הפרס מחייב

בט"ו בכסלו תשי"ז (אגרות-קודש כרך יד עמ' קפא) כותב הרבי למי שקיבל פרס — העלאה במשכורת:

נתקבל מכתבו... ונעם לי לקרות בו אשר נסתדר עניין המשכורת, שסידור עניין הפרס מגדיל האפשריות דלימוד ומעשה שלא על-מנת לקבל פרס, ובאמת אין נוגע בזה כל כך גודל כמות המשכורת אלא היסח הדעת מהדאגות שנעשה או בקל יותר ומובן זה גם מדברי הרמב"ם בהנוגע לימות המשיח שהוא בכדי שימצאו להם מרגוע וירבו בחכמה כי יהיו פנויים בתורה בחכמתה, אף שבעניינים גשמיים ביום ההוא יהיה איש עגלת בקר גוי, וכדברי רבותינו ז"ל סנהדרין צד,ב.

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915